

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 48. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Indulhat a nagy decentralizáció

Felelősségvállalási eljárással terjesztette a parlament elé kedden a kormány a decentralizációs törvényt, amely a rendszerváltás óta példa nélküli változásokat foganatosít a közigazgatásban. A törvény értelmében 2014. január elsejétől a minisztériumok alárendeltségéből a megyei, illetve települési önkormányzatok hatáskörébe kerülnek át többek között a közegészségügyi intézetek, mezőgazdasági igazgatóságok, munkaügyi felügyelőségek, sportlétesítmények, kulturális igazgatóságok. Nem utalják önkormányzati felügyelet alá például a rendőrséget, mivel a belügyi tárcát irányító, a szociáldemokratákkal együtt kormányzó liberálisok (PNL) megvétózták a rendfenntartók központosított irányításának megszüntetését. Crin Antonescu, a PNL elnöke nemrég éppen a székelyföldi autonómiaüzenetek kapcsán vélekedett úgy, miszerint a rendőrség decentralizációja a nemzetbiztonságot, az állam egységét veszélyeztetné. Victor Ponta miniszterelnök a törvényhozás két házának november 18-i együttes ülésén úgy fogalmazott, kormányának hadseregnyi, kenyérét féltő minisztériumi tisztviselővel kellett megharcolnia azért, hogy megvalósítsa a központi intézmények hatáskörének lebontását. A kormányfő közölte, a feladatok mellé forrásokat is biztosítanak az önkormányzatoknak a jövő évi költségvetésben. Ennek megfelelően a decentralizáció most még nem von maga után létszámleépítést a közigazgatásban, 2015-től azonban Ponta szerint várhatóan csökkenni fog az alkalmazottak száma az önkormányzatoknak alárendelt intézményekben. Az ellenzékben lévő RMDSZ támogatta a román kormánynak a központosítás leépítését célzó erőfeszítését, többek között saját sikerének vindikálta a központosítás leépítését, sőt Cseke Attila képviselő szerint a törvénytervezet nagy arányban tartalmazza a szövetség által benyújtott módosító javaslatát is. „Kiemelném, hogy a decentralizáció révén az önkormányzatoknak adnak át olyan hatásköröket, amelyeket eddig az állam Bukarestből látott el. A kormány javaslatában eredetileg csak a sport és a tanügy területén történt volna meg, mi pedig azt kértük, hogy ez általános kötelezettség legyen minden egyes területen” – jelentette ki a képviselőház közigazgatási és területrendezési bizottságának tagja. Cseke hozzátette, valamennyi decentralizált területhez bekerült az az RMDSZ-javaslat, miszerint a megyei önkormányzatok az átutalt hatásköröket részletesen szabályozhatják, ugyanakkor a módosítás értelmében az ifjúsági és sportigazgatóságok pályázati kiírási hatásköröket kaptak. A Bihar megyei honatyá közölte, az RMDSZ olyan ingatlanok önkormányzati hatáskörbe utalását is kérte, amelyek fontosak az erdélyi magyar közösségek számára. A felelősségvállalással elfogadott jogszabályt az ellenzéki Demokrata-Liberális Párt az Alkotmánybíróság elé vitte, így életbe lépése a taláros testülettől függ.

Ülésezett az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsa

Az RMDSZ-nek önállóan kell indulnia az európai parlamenti választásokon, és nem szabad engednie más magyar szervezetek zsarolásának – jelentette ki Kelemen Hunor szövetségi elnök szombaton, a Szövetségi Képviselők Tanácsának (SZKT) marosvásárhelyi ülésén.

„Nem engedünk a zsarolásnak, és nem ígérünk befutó helyet az európai parlamenti választások jelöltlistáján olyan politikusoknak, akik a mi bizalmunkkal visszaéltek. Nem tudjuk meg nem történné tenni mindazt, ami a 2012-es parlamenti választásokon történt” – hangsúlyozta beszédében a szövetségi elnök. Az RMDSZ-elnök szerint a szövetségnek annak tudatában kell készülnie a választásra, hogy maga mögött tudhatja a romániai magyar nemzeti közösség 89 százalékának a támogatását. „Ettől a felelősségtől nem szabadulni kell, ezt nem megosztani kell, hanem élni vele” – szögezte le Kelemen Hunor. Hozzátette, partnerséget ígérnek mindenkinek, aki abban érdekelt, hogy ne a megosztást erősítse. Az SZKT szombati ülésén egyébként kiderült, az RMDSZ március elsején rangsorolja az európai parlamenti képviselőjelöltjeit. A szabályzat szerint csakis az RMDSZ valamely területi szervezete, platformja, társult szervezete, nőszervezete vagy a szövetséges ifjúsági szervezeteket tömörítő Magyar Ifjúsági Értekezlet ajánlásával lehet pályázni a képviselő-jelöltségre. A pályázatokat a jelölteknek február 15-ig kell benyújtaniuk. „Akik azzal zsarolnak bennünket, hogy ha nem adjuk fel az identitásunkat, nem kötünk koalíciót, akkor ők elindulnak, és kiütnek bennünket az európai parlamentből, azokat nem tudjuk partnernek tekinteni” – jelentette ki Kelemen Hunor a tanácskozást követő sajtótájékoztatón. Az RMDSZ elnöke közölte, hogy a közeljövőben sort kerítenek arra a találkozóra, amit az MPP kezdeményezett a szövetséggel. Ezen a „közös tervekről és a romániai magyarság előtt álló kihívásokról” kívánnak tárgyalni. A 2013-as év politikai eseményeit elemezve továbbá megemlítette: az RMDSZ a magyarországi választójoggal kapcsolatban is azt mondja, hogy élni kell a megszerzett joggal. „Ahogy a könnyített állampolgárság megszerzéséhez is segítséget nyújtottunk anélkül, hogy ezért bárkitől ellenszolgáltatást kértünk vagy vártunk volna el, a regisztrációval kapcsolatban is így járunk el” – hangsúlyozta.

Becsületbeli ügyért harcol Tőkés

Az elmúlt hónapok magyarellenes és a kisebbséget megfélemlítő kampánya alátámasztja azt, hogy szükség van Magyarországra és egyben Európára védhatalmi szerepvállalására az erdélyiek fölött – ismételte meg korábban Tusnádon elhangzott kérését Tőkés László európai parlamenti képviselő, miután – mint ismert – a Románia Csillaga érdemrend szociáldemokrata (PSD) pártkezdeményezésre összehívott becsületbírása által levezényelt tárgyalás épp annak apropóján javasolta az 1989-es forradalom kiobbantásában játszott szerepéért 2009-ben neki adományozott kitüntetés visszavonását. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) elnöke ugyanakkor nagyváradi sajtótájékoztatóján azt is leszögezte: ez a védhatalmi szerepvállalás nem jelent sem többet, sem kevesebbet annál, mint amit a két ország közötti keretegyezmény és az európai uniós szabályzat is előír, azaz hogy mindkét kormány óvja és biztosítsa a területén lévő kisebbségek jogait. „A Szekuritáté visszaüt. A rendszerváltás óta üldöz, nem tudják megbocsátani gazdájuk bukását” – fogalmazta meg az európai parlamenti képviselő, aki egyben elutasítja a vádakot, mert szerinte azoknak semmilyen valós alapja nincs, tusnádfürdői kijelentését csupán eszköznek használják arra hogy elrontsák a román-

magyar kapcsolatokat. „Mindig a kisebbséget védtem, nem csak a romániai magyarokat, hanem a moldovai és a szerbiai románokat is” – magyarázta Tőkés. Ügyében most majd Traian Băsescu államfőnek kell döntenie, aki az EP-képviselő szerint kényes helyzetbe került, hiszen őt is hasonlóképp akarták megfosztani az elnökségétől. „Ha következetes akar maradni, akkor meg kell védenie a jogállamiságot, nem pedig cinkossá válni egy ilyen diszkriminatív és magyarelles eljárásban” – véli a Románia Csillaga érdemrend kitüntetettje, hozzátéve: Băsescu szerinte a legelvhűbb politikus, tehát van esély arra, hogy elutasítsa a becsületbíróság javaslatát, politikában ugyanakkor ő is skrupulusok nélküli. Tőkés nem várja meg az államfő határozatát, már a héten megtámadja a becsületbíróság döntését a bukaresti törvényszék közigazgatási bíróságán. Leszögezte: az, hogy harcoljon a neki adományozott érdemrendért, és a forgatókönyvszerűen levezényelt koncepció tárgyaláson hozott döntés ellen, számára becsületbeli ügy.

Elfoglalta állomáshelyét Zákonyi Botond

Bemutatta szerdán Bukarestben megbízólevelének másolatát Zákonyi Botond, Magyarország újonnan kinevezett bukaresti nagykövete, aminek nyomán a magyar diplomata elfoglalhatta állomáshelyét. A nagykövetet George Ciamba európai ügyekért felelős külügyi államtitkár fogadta a román fővárosban. A találkozón Ciamba biztosította partnerét arról, hogy a román fél elkötelezetten támogatja a magyar-román stratégiai partnerség megszilárdítását célzó intézkedéseket, és a diplomáciai párbeszéd fontosságát hangsúlyozta. A megbeszélés során a felek az ágazati együttműködés elmélyítésének fontosságát hangsúlyozták, különös tekintettel a közös gazdasági projektek előmozdítására. A Zákonyi kinevezéséhez szükséges román jóváhagyás szokatlanul sokáig késett, a magyar fél még júliusban megküldte Bukarestnek a fogadó nyilatkozat iránti kérést, amelyet azonban a román külügy csak két hete hagyott jóvá és továbbított az államfői hivatalba. A romániai szokásjog szerint akkortól számít egy külföldi diplomata teljes jogú nagykövetnek - találkozhat miniszterekkel, vehet részt nyilvános eseményeken - , ha átadta megbízólevelét az államfőnek. Mivel azonban az elnök az ilyen protokolláris alkalmakkor mindig több, érkező vagy távozó nagykövetet fogad egyszerre, mindenképpen további hetekbe telhet, amíg Zákonyi Botond átadhatja megbízólevelét Traian Băsescu államfőnek.

Elmaradt a csoda: Berényi nem lett megyefőnök

Lezajlott a megyei önkormányzati választások második fordulója Szlovákiában. Nagyszombat megyében Berényi József, a Magyar Közösség Pártja elnöke az első fordulóban szerzett 14 ezer szavazatát megduplázta ugyan, ám ellenfele Tibor Mikuš is javítani tudott, így Berényi személyében nem született meg Szlovákia első magyar nemzetiségű megyefőnöke. A járásokra lebontott választási eredményekből kiderül, hogy a

Dunaszerdahelyi járásban megduplázódott az MKP elnökre voksolók száma: az első körben itt Berényi 9888 voksot szerzett, a másodikban már 21 364 szavazatot gyűjtött be. Ugyanez történt a Galántai járásban is: az MKP elnöke 4056 szavazatot gyűjtött be az első körben, s a másodikban már 8080 szavazatot. Ennek köszönhetően a Galántai járásban Berényi megelőzte Tibor Mikušt a választások második fordulójában. Támogatottságának növekedése a megye minden járásában megmutatkozott, még azokban is, ahol nagyon kevés magyar él. Ennek üzenetértéke van Berényi József szerint. „Az, hogy valaki magyar, a Magyar Közösség Pártjának elnöke, nem jelenti azt, hogy elutasítja őt a teljes szlovák választói réteg. Ez egy nagyon komoly pozitív jelenség a jövőre nézve” – jegyezte meg. Berényi hangsúlyozta: a szavazatok közel 40 százalékát sikerült begyűjtenie egy olyan területen, ahol a magyarság aránya 21 százalék. Az MKP elnöke úgy látja, hogy Tibor Mikuš Robert Fico segítségével tudott jóval több szavazatot begyűjteni, mint az első körben. A miniszterelnök a kampánycsend életbe lépése előtti napon kijátszotta a „magyar kártyát”: arra ösztönözte a megye szlovák választóit, hogy ne magyar, hanem szlovák jelöltre szavazzanak. Az MKP elnöke elárulta: Kassán már folynak a tárgyalások arról, hogy legyen alelnöke a Magyar Közösség Pártjának a megyei közgyűlésben. Hasonló a helyzet Nagyszombat és Pozsony megyében is. Berényi szerint a megyei választások a Magyar Közösség Pártja szempontjából nagyon jól sikerültek, hiszen 36 képviselővel zárta a korábbi periódust és 38 képviselővel kezdi az újat. Miután függetlenek jelezték, hogy belépnek az MKP frakciójába, a pártelnök ezt a számot nem tartja véglegesnek. Jó esélyt lát arra, hogy a frakciók együttesen 41 megyei képviselőt mutassanak fel. Az MKP elnöke úgy véli, mindez igazolja, hogy az MKP-nak megvan a létjogosultsága, és ez a többi választás sikerét is megalapozza. A szombati választások legnagyobb meglepetése a romaellenes tevékenységéről elhíresült Marián Kotleba győzelme volt Besztercebánya megyében. Berényi ennek kapcsán elmondta, „amíg eddig ez az ország a jófiú szerepét töltötte be az Európai Unióban, s az Egyesült Államokban, ez a jófiú szerep most változni fog. Biztos, hogy nagyon sok kérdés elhangzik majd”.

Új koalíció Szabadkán, a polgármester Maglai Jenő lesz

Az új hatalmi koalíciót alkotó pártok képviselői bejelentették Modest Dulic eddigi szabadkai polgármester, illetve az egész városi hatalom leváltását. Az új koalíciót a Vajdasági Magyar Szövetség, a Szerb Haladó Párt, a Szerbiai Szocialista Párt és a Vajdasági Horvátok Demokratikus Szövetsége alkotja. Az új koalíciót alkotó pártok megállapodása szerint Maglai Jenőt, a Vajdasági Magyar Szövetség szabadkai szervezetének elnökét nevezik ki Szabadka új polgármesterének, helyettese pedig Tomislav Veljkovic lesz, akit a Szerb Szocialista Párt soraiból neveznek ki. Maglai Jenő emlékeztetett, hogy már egy ideje tárgyalnak a szabadkai hatalomváltásról, s véleménye szerint ez a négy párt minden szabadkai nemzeti közösséget képvisel, illetve megvan a kapacitása a város helyzetének javításához. A csütörtökön végrehajtott szabadkai hatalomcsere nem teszi kérdésessé a

tartományi hatalom legitimitását, nyilatkozta a Tanjugsnak Pásztor István, a tartományi képviselőház elnöke. Szavai szerint a VMSZ és a Demokrata Párt (DS) viszonyában alapjaiban véve semmi sem változott. „Azt, ami Szabadkán történt én semmilyen vonatkozásban nem úgy élem meg, mint a tartományi képviselőház és a tartományi többség legitimitását megkérdőjelező lépést” – mondta Pásztor. A szabadkai hatalomváltást magyarázva Pásztor kiemelte, ebben a városban „igen jelentős többség” van, amely úgy véli, ennek a váltásnak meg kellett történnie, de hozzátette, „a szabadkai eset csak Szabadkához köthető”. A VMSZ elnöke hangsúlyozta, a DS-szel való partneri viszony a többi helyi önkormányzatban megmarad a jövőben is, mert ezek jól működnek, a szabadkaitól eltérően. Mint mondta, húsz helyi önkormányzatban működőképes ez a koalíció, s példaként Kanizsát, Zentát, Topolyát, Csókát és Törökkanizsát említette.

Pásztor István: A pénzügyi autonómia nem jelent elszakadást Belgrádtól

Pásztor István, a vajdasági képviselőház elnöke, a Vajdasági Magyar Szövetség vezetője szerint a pénzügyi autonómia nem jelent elszakadást az országtól, és nem teszi tönkre az állam pénzügyi rendszerét. Pásztor állítása alátámasztására az olaszországi Lombardia tartomány példáját hozta fel, miután Lombardia képviselői voltak a tartományi parlament vendégei csütörtökön Újvidéken, akik az olasz tartomány finanszírozási gyakorlatáról számoltak be vendéglátóiknak. A hónap elején fogadta el a vajdasági parlament azt a javaslatot, amely a tartomány finanszírozásáról szóló törvényt készítheti elő. A 2006-os szerb alkotmány értelmében ugyanis törvényben kell szabályozni Szerbia északi tartományának finanszírozását. Ennek a törvénynek a kidolgozását azonban eddig senki sem kezdeményezte. A vajdasági elképzelések szerint ebben a térségben a tartományi szervek végezhetnék az adó beszedését, azaz önálló adóhatóságot hoznának létre, így a pénz közvetlenül a tartományi költségvetésbe folyna be. A jelenlegi gyakorlat szerint az ország egész területén beszedett adó az állami költségvetést gyarapítja, ebből járna 7 százalék Vajdaságnak, ami az erre vonatkozó törvény meghozásának hiányában elmarad. Az utóbbi hat évben a Vajdaság mintegy 100 milliárd dinárral kevesebb pénzt kapott az állami költségvetésből, mint amennyi alkotmányosan járt volna neki.

Ukrajna Oroszországot választotta az EU helyett

Az ukrán kormány csütörtökön leállította az Ukrajna és az Európai Unió közötti társulási megállapodás aláírása érdekében folytatott felkészülési folyamatot. Az erről szóló kormányrendeletet Mikola Azarov miniszterelnök írta alá, és a kabinet honlapján tették közzé. A dokumentum egyben rendelkezik arról, hogy Kijev felújítja tárgyalásait Oroszországgal és a Moszkva irányította vámszövetség többi tagjával. Ukrajna korábban számos brüsszeli elvárást teljesített vagy a teljesítés közvetlen közelébe került, így például

kidolgozta a választási szabályokat a jogállamisági követelményekkel összhangba hozó törvényeket. Azzal, hogy a november 28–29-én Vilniusban tartandó Keleti Partnerségi csúcstalálkozón nem sikerül tető alá hozni a megállapodást, várhatóan a következő két évben nem várható előrelépés az Unió és Ukrajna kapcsolatában; köszönhetően a jövő évi európai parlamenti választásoknak, valamint a 2015-ben pedig Ukrajnában esedékes elnökválasztásnak. A magyar Külügyminisztérium közleményben szögezte le: Magyarország sajnálattal veszi tudomásul az ukrán vezetés döntését, amelynek következtében az Európai Unió (EU) és Ukrajna nem írhatja alá a társulási megállapodást a Keleti Partnerség közelgő vilniusi csúcstalálkozóján.

Magyar választókörizet jöhet létre

Magyar választókörizet jöhet létre Kárpátalján az ukrán választási törvény csütörtökön elfogadott módosítása nyomán. Az ukrán törvényhozás úgy módosította a parlamenti képviselők megválasztásáról szóló törvényt, hogy a választókörizetek határainak megállapításakor figyelembe kell venni az egy tömbben élő kisebbségek által lakott településeket, régiókat. A választásokat szabályozó törvények korszerűsítése az egyik feltétele annak, hogy Ukrajna aláírassa a társulási megállapodást az Európai Unióval. Kérdéses, hogy a társulási szerződés megkötésének elodázása miként hat majd a választókörizetek átalakítására. A törvény 18. cikkelye szerint egy választókörizetbe kell tartozniuk azon közigazgatási egységeknek, amelyek területén egy tömbben élnek a nemzeti kisebbségek képviselői, illetve amelyek határosak egymással. Nagyon fontos kitétel, hogy abban az esetben, ha az egymással határos adminisztratív-territoriális egységekben az adott nemzeti kisebbséghez tartozó szavazópolgárok száma magasabb, mint amennyi egy választókörizet kialakításához szükséges, akkor a körizeteket úgy kell kialakítani, hogy egyikükben az ezen kisebbséghez tartozó választók, esetünkben a magyarok legyenek többségben a választópolgárok között.

